PG Even Semester Examination, May 2025

SANSKRIT

4th Semester

Course No : SANECC - 653 (C)

(Darśanaśāstra Brahmsūtra and Upaniṣad)

Full Marks : 70

Pass Marks : 28

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

(Answer five questions taking one from each unit)

Unit - I

(Chāndogyopaniṣad - Ch. VI/VII)

1. (a) कुतस्तु खलु सोम्यैवं स्यादिति होवाच कथमसतः सज्जायेतेति सदेव सोम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयम् ।। शाङ्करभाष्यदिशा सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्। 7

   (b) यदग्रे रोहितं रूपं तेजसस्तद्रूपं यच्छुक्लं तदपां यत्कृष्णं तदन्नस्यापागादग्नेरग्नित्वं वाचारभणं विकारो नामधेयं त्रीणि रुपाणीत्येव सत्यम् । मन्त्रोऽयं शाङ्करभाष्यदिशा सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्। 7

2. (a) छान्दोग्योपनिषदि वर्णितस्य नारदसनतकुमारयोः आख्यानस्य सारं लिख्यताम्। 11

   (b) सनत्कुमारः कः आसीत्। 3

Unit - II

(Vaiśesika Sūtra of Kaṇāda (Ch.I)

3. (a) i) वैशेषिक सूत्रस्यादिमं सूत्रं किम् ? 1

ii) वैशेषिकमते धर्मस्य लक्षणं किम् ? 2

iii) वैशेषिकसूत्रस्य कर्त्ता कः ? 1

(b) वैशेषिकदर्शनानुसारं पदार्थः कतिविधः इति विविच्यताम्। 10

4. (a) i) वैशेषिकदर्शनं कति प्रमाणमङ्गीकुर्वन्ति ? 1

ii) द्रव्याणि कतिविधानिः ? कानि च तानि ? 3

(b) वैशषिकमते प्रत्यक्षविषये टिप्पणी एका कार्या। 10

Unit - III

(Brahmasūtra with Śānkarabhāṣya, Sūtra - I and II)

5. (a) i) ब्रह्मसूत्रे कति अध्यायाः सन्ति ? 1

ii) ब्रह्मसूत्रोपरि भाष्येषु त्रयाणां भाष्याणां नामानि लिख्यताम्। 3

(b) 'अथ' शब्दार्थनिर्णयपूर्वकं 'अथातो ब्रह्म जिज्ञासा' इति सूत्रं शाङ्करभाष्यदिशा व्याख्यायताम्। 10

6. (a) भाष्यकारस्य रामानुजाचार्यस्य विषये संक्षिप्तटिप्पणी लिख्यताम् । 4

(b) ब्रह्मलक्षणं स्वरूपञ्च भाष्यदिशा व्याख्याताम्। 10

Unit - IV

(Brahmasūtra with Śānkarabhāṣya, Sūtra - III and IV)

7. (a) ब्रह्मसूत्रस्य रचयिताविषये संक्षिप्तमेका टिप्पणी कार्या। 4

(b) ब्रह्मणि कथं शास्त्रयोनित्वं इति भाष्यदिशा विविच्यताम्। 10

8. अद्वैत-द्वैत-शुद्धाद्वैत-विशिष्टाद्वैतादिवेदान्ते कोऽभेदः इति विचार्यताम्। 14

Unit - V

(Bhāmati on Adhyāsabhāṣya)

9. (a) भामतीकारस्य परिचयः संक्षेपेण विलिख्यताम्। 4

(b) अध्यासलक्षणं भामतीटीकादिशा प्रतिपाद्यताम् । 10

10. (a) ब्रह्मजिज्ञासाया प्राक् अध्यास-स्वरुपज्ञानं किमर्थमावश्यकम्, इति विविच्यताम्। 7

(b) गौरोऽहम्। कृष्णोऽहम्, इत्यादिवाक्येषु अहम् इति पदम् किं ब्रह्मद्योतकः ? पक्ष-विपक्षयोः तर्कद्वारा स्वमतं. समुपस्थाप्यताम्। 7

★★★